

Beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken in de gemeente Alphen aan den Rijn 2022

Burgemeester en wethouders van Gemeente Alphen aan den Rijn, gelet op de artikelen 4:81, 4:82 en 4.48 van de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 2.1 lid 1 onder f en 2.2 lid 1 onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, overwegende dat:

- burgemeester en wethouders op grond van artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht bevoegd zijn tot het vaststellen van een beleidsregel, in het kader van de bevoegdheid om omgevingsvergunningen te verlenen;
 - burgemeester en wethouders met de toepassing van de artikelen in deze beleidsregel een toetsingskader hebben bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor zonnepanelen op monumenten en monumentale bouwwerken en tevens richtlijnen bieden voor eigenaren van deze monumenten en overige monumentale bouwwerken die voornemens zijn zonnepanelen op daken te plaatsen;
 - het gewenst is ter invulling van hun beleidsruimte een beleidsregel vast te stellen voor de afweging van de belangen van eigenaren en het algemeen belang van instandhouding van beschermde monumenten en monumentale bouwwerken en de beeldkwaliteit van deze gebouwen;
 - bij de toepassing van deze beleidsregel de advieslijn voor zonnepanelen op rijksmonumenten van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed uit 2020 is betrokken;
- besluiten vast te stellen de volgende beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken in de gemeente Alphen aan den Rijn 2022.*

Artikel 1 Definities

Deze beleidsregel verstaat onder:

- Beschermde monumenten: monumenten die door de gemeente zijn aangewezen op grond van de Erfgoedverordening of door het rijk zijn aangewezen op grond van de Erfgoedwet.
- Monumentale bouwwerken: cultuurhistorische waardevolle bouwwerken met een zeer hoge cultuurhistorische waardering, door de gemeente met de dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorie-Bouwwerken-Monumentaal aangeduid in het bestemmingsplan of beheersverordening Cultuurhistorie.
- Zonnepanelen: installaties die worden aangebracht voor het opwekken van zonne-energie op daken, waaronder ook andere vormen voor zonne-energie, inclusief de bijbehorende leidingen en bedrading.

Artikel 2 Doel

Deze beleidsregel heeft als doel regels vast te stellen voor de afweging van de belangen van eigenaren en het algemeen belang van instandhouding van beschermde monumenten en monumentale bouwwerken en de beeldkwaliteit van deze gebouwen bij plaatsing van zonnepanelen op daken.

Artikel 3 Afbakening

Deze beleidsregel is van toepassing op beschermde monumenten en monumentale bouwwerken volgens de definities vermeld in artikel 1.

Artikel 4 Plaatsing reversibel

Zonnepanelen op het dakvlak van beschermde monumenten en monumentale bouwwerken worden reversibel geplaatst.

Artikel 5 Handhaven dakbedekking

De bestaande onderliggende dakbedekking blijven gehandhaafd.

Artikel 6 Plaatsing uit het zicht

Zonnepanelen kunnen op beschermde monumenten en monumentale bouwwerken altijd worden geplaatst op een dakvlak dat niet vanaf de openbare weg in het zicht ligt. Voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken is plaatsing op niet zichtbare dakvlakken mogelijk als ze in een aaneengesloten vlak worden gelegd.

Artikel 7 Aanvullende voorwaarden bij plaatsing in het zicht

- a. Indien de zonnepanelen in afwijking van artikel 6 in het zicht vanaf de openbare weg worden geplaatst, als plaatsing uit het zicht niet mogelijk is, gelden de volgende aanvullende kwalitatieve voorwaarden:
 1. De zonnepanelen worden in een aaneengesloten vlak gelegd, met een regelmatige rangschikking voldoende vrijgehouden van de dakranden en hoekkepers en rekening houdend met de totale compositie van het dakvlak.
 2. De kleur van de panelen en profielen zijn zoveel mogelijk afgestemd op de kleuren van de dakvlakken, zonder hinderlijke patronen of opvallende randen.
 3. Voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken is bij repeterende woonblokken en -rijen een uniforme plaatsing en kleur vereist.
 4. Maximaliseren van de opbrengst (aantal panelen of keuze dakvlak) gaat niet ten koste van de beeldkwaliteit of cultuurhistorische waarden.
- b. In aanvulling op sub a onder 4 is voor Rijksmonumenten aanvullende toetsing aan de advieslijn van de RCE (zoals opgenomen in de bijlage) mogelijk voor plaatsing van zonnepanelen die in het zicht vanaf de openbare weg zijn gelegen.

Artikel 8 Hardheidsclausule

Voor wat betreft de toepassing zijn burgemeester en wethouders bevoegd om af te wijken van deze regeling, vooral wanneer deze voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregels te dienen doelen. In het algemeen kan een beroep op de hardheidsclausule worden gedaan indien er bijzondere omstandigheden worden aangevoerd die tot medewerking in afwijking van het beleid noodzaken en er geen redelijke alternatieven bestaan om hierin te voorzien.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking de dag na bekendmaking.

Artikel 10 Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als 'Beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken gemeente Alphen aan den Rijn 2022'.

Toelichting bij de beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken in de gemeente Alphen aan den Rijn 2022

Algemeen

De richtlijnen in deze beleidsregel beogen om, met respect voor de historische kwaliteiten van de kernen binnen de gemeente Alphen aan den Rijn, zo stevig mogelijk invulling te geven aan de doelstellingen van de routekaart 'Verduurzaming monumenten' die onderdeel is van het Klimaatakkoord.

Ook beoogt deze beleidsregel om een eenduidig en begrijpelijk kader aan inwoners en eigenaren te bieden en criteria die voor toetsing en vergunningverlening eenvoudig en efficiënt toe te passen zijn. De toetsing door het bevoegd gezag (burgemeester en wethouders) en de advisering door een door het bevoegd gezag aan te wijzen deskundige inzake cultuurhistorie, blijft, binnen deze criteria, altijd maatwerk.

Vanwege het relatief tijdelijke en reversibele karakter van de zonnepanelen is vooral de visuele impact ervan maatgevend. De voorwaarden zijn opgesteld om de monumentale beeldkwaliteit te waarborgen.

Zonnepanelen in het algemeen zijn toegestaan indien ze voldoen aan de kwalitatieve voorwaarden zoals genoemd vanaf artikel 4. Bij aanvragen voor een omgevingsvergunning, dus ook voor zonnepanelen, wordt een advies van een door het bevoegd gezag aan te wijzen deskundige inzake cultuurhistorie gevraagd.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) hanteert sinds 2020 de genoemde advieslijn voor zonnepanelen op rijksmonumenten. De advieslijn is gericht op gemeenten, die omgevingsvergunningen voor deze panden kunnen verstrekken. De inhoud van de advieslijn is mede bepalend voor het gemeentelijk beleid. De advieslijn is van toegevoegde waarde bij toetsing van de mogelijkheden voor zonnepanelen en zijn ook bruikbaar voor gemeentelijk monumenten. Bij toetsing zal de gemeente de advieslijn zoveel mogelijk volgen. Dat geldt met name voor gebouwen met een bijzondere dakbedekking, bijzondere ligging en bijzondere complexen.

Burgemeester en wethouders beoordelen aanvragen voor het plaatsen van zonnepanelen op beschermde monumenten en monumentale bouwwerken aan de hand van de criteria genoemd in de artikelen 4 tot en met 8.

Artikelsgewijs

Artikel 4 Plaatsing reversibel

Plaatsing van zonnepanelen, zonneboilers, bijbehorende installaties e.d. is reversibel, hieronder wordt verstaan dat plaatsing mogelijk is zonder blijvende schade aan de onderliggende dakconstructie en -bedekking of verlies aan cultuurhistorische waarden.

Artikel 5 Handhaven dakbedekking

Behoud van de bestaande dakbedekking is vereist, zeker indien de dakbedekking architectonische, architectuur- of bouwhistorische waarde heeft. Uitgangspunt, ook in de advieslijn van de RCE, is dat bij vervanging gelijkwaardige dakbedekking wordt toegepast.

Vervanging door materialen met ingebouwd zonnecellen (PV) heeft als nadeel dat deze dakbedekking een relatief geringe levensduur heeft, en daarom in de meeste gevallen geen goede oplossing is.

Artikel 6 Plaatsing uit het zicht

Ook voor zonnepanelen die niet in het zicht worden geplaatst geldt de eis dat deze aaneengesloten op het dakvlak worden gelegd, bij hellende dakvlakken op voldoende afstand van de nok en hoekkepers.

Artikel 7 Voorwaarden bij plaatsing in het zicht

- a. Indien de zonnepanelen niet uit het zicht vanaf de openbare weg kunnen worden geplaatst, gelden kwalitatieve voorwaarden die betrekking hebben op:
 1. Rangschikking, compositie op het dak, rekening houdend met bestaande dakvensters, dakkapellen, schoorstenen e.d.
 2. De kleur van zonnepanelen en installaties die in het zicht worden geplaatst wordt zoveel mogelijk afgestemd op de kleur van de dakbedekking. In overleg zijn uitzonderingen mogelijk, zoals vanuit kostenoverwegingen.
 3. Bij repeterende woonblokken en -rijen is ten behoeve van de beeldkwaliteit een uniforme plaatsing en kleur vereist. Een eerste vergunde positionering van zonnepanelen is dan leidend voor de rest van het blok of de rij.
 4. Maximaliseren van de opbrengst (aantal panelen of keuze dakvlak) mag niet ten koste gaan van de beeldkwaliteit of monumentale waarden: het aantal zonnepanelen moet worden afgestemd op de mogelijkheden voor plaatsing op de dakvlakken, zonder dat de dakbedekking voor een groot deel aan het zicht wordt onttrokken.
- b. In aanvulling op de kwalitatieve voorwaarden als benoemd onder a, wordt in geval van plaatsing van zonnepanelen op Rijksmonumenten (in het zicht vanaf de openbare weg), tevens getoetst aan de Advieslijn van de RCE, zoals opgenomen in bijlage 1, teneinde de beeldkwaliteit van deze panden te behouden.

Artikel 8 Hardheidsclausule – afwijken van de criteria

In het geval van bijzondere ontwerpen en bij de innovatie van de verduurzaming van monumenten of monumentale bouwwerken zijn afwijkingen van de bovenstaande punten mogelijk.

Meer informatie over het opwekken van elektriciteit bij monumenten / monumentale bouwwerken of historische gebouwen?

Zie www.cultureelerfgoed.nl/duurzaam.

Overzicht bijlagen, behorend bij 'Beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en monumentale bouwwerken gemeente Alphen aan den Rijn 2022':

Bijlage 1 Advieslijn voor zonnepanelen op rijksmonumenten, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2020)

Bijlage 2 Infographic Zonnepanelen op erfgoed